

**ACTES DEL CONGRÉS  
INTERNACIONAL  
ANTONI M. ALCOVER**

*a cura de Jaume Guiscafrè  
i Antoni Picornell*

Universitat de les Illes Balears  
Càtedra Alcover-Moll-Villangómez  
Publicacions de l'Abadia de Montserrat  
2003

## ÍNDEX

JAUME GUISCAFRÉ - ANTONI PICORNELL, Pròleg . . . . .	5
--	---

### CONFERÈNCIA INAUGURAL

JOAN VENY, Alcover i la dialectologia catalana . . . . .	9
--	---

### ANTONI M. ALCOVER I LA SEVA ÈPOCA

GABRIEL JANER MANILA, Antoni M. Alcover, els anys de formació (No volia esser com els al·lots de Son Porc que s'eren fets dins sa garriga) . . . . .	41
JOAN MIRALLES I MONSERRAT, Aproximació al mossèn Antoni M. Alcover polemista. <i>La Aurora</i> . . . . .	61
MARGALIDA TOMÀS, Tomàs Forteza i Antoni M. Alcover: amiatat i mestratge . . . . .	103
JOAN MARCH - MIQUELA LLUCH, Mossèn Alcover i el món de l'arquitectura . . . . .	119
ANTONI GINARD BUJOSA - ANDREU RAMIS PUIG-GROS, El filòleg noruec Peter Rokseth (1891-1945), Antoni M. Alcover i el <i>Diccionari-Català-Valencià-Balear</i> . . . . .	135
GABRIEL DE LA S. T. SAMPOL, Mossèn Alcover com a polemista anti-protestant . . . . .	156

MARIA PILAR PEREA, Una polèmica entre Antoni M. Alcover i Miguel de Unamuno . . . . .	165
M. SALOMÉ RIBES AMORÓS, Alfons Par, un gramàtic al marge de l'Institut . . . . .	200
GABRIEL BARCELÓ BOVER, El caire artístic no literari de mossèn Alcover (dibuixant i pintor) . . . . .	220
DANIEL CASALS I MARTORELL - MAR MASSANELL I MESSALLES, Aprofitament de l' <i>Essai de Dictionnaire Historique de la Langue Catalane</i> , de Julià Bernat Alart, en el <i>Diccionari Català-Valencià-Balear</i> , d'Alcover i Moll . . . . .	239
JOSEFINA CARRERA I SABATÉ, Alcover i la formació d'investigadors: l'origen de la fonètica experimental a Catalunya . . . . .	261
BERNAT CIFRE, Una crònica alcoverianopollencina . . . . .	270
GERMÀ COLÓN DOMÈNECH, Mn. Alcover i la lexicografia catalana . . . . .	277
NICOLAU A. DOLS SALAS, Els inicis de <i>Diccionari</i> : l'estratègia metodològica . . . . .	291
XAVIER FAVA I AGUD, Els noms dels raïms al <i>Diccionari Català-Valencià-Balear</i> . . . . .	304
XAVIER MARGAIS BASI, L'actuació de mossèn Antoni M. Alcover en el procés al prevere Bartomeu Font Cantallops . . . . .	319
KÁROLY MORVAY, El DCVB i la fraseologia rossellonesa (notes fraseogràfiques sobre el projecte d'un <i>Petit Diccionari Fraseològic Cerdanià</i> ) . . . . .	343
JORDI SATORRA I MARÍN - OLGA CUBELLS I BARTOLOMÉ, Ramon Arqués i Arrufat, l'aportació borgenca a l'obra del <i>Diccionari</i> . . . . .	371
JAUME CORBERA POU, La història del <i>Diccionari Català-Valencià-Balear</i> a través de la <i>Crònica</i> . . . . .	393
MARIA BARGALLÓ - OLGA CUBELLS - JORDI GINEBRA, Lexicografia i fraseologismes verbals: el <i>Diccionari Català-Valencià-Balear</i> . . . . .	422
JORDI GINEBRA, Règim verbal i lexicografia: el <i>Diccionari Català-Valencià-Balear</i> . . . . .	436

JORDI COLOMINA I CASTANYER - M. ISABEL GUARDIOLA I SAVALL, La transmissió de la fraseologia del tresor lexicogràfic valencià al <i>Diccionari Català-Valencià-Balear</i> . . . . .	454
BRAULI MONTOYA ABAT, L'observació sociolingüística d'Antoni M. Alcover . . . . .	483
MILA ESPINOSA IRLES, Antoni M. Alcover: antecedent de la sociolingüística catalana? . . . . .	499
XAVIER LUNA-BATLLE, L'excursionisme «científic» de la segona meitat del segle XIX i l'observació dels parlars . . . . .	513
IMMACULADA FÀBREGAS I ALEGRET, Formes simples i perifràstiques de pretèrit perfet a l'obra d'A. M. Alcover . . . . .	529
GUILLEM ALEXANDRE AMENGUAL I BUNYOLA, Aspectes morfosintàctics de l' <i>Aplec de rondaies mallorquines d'en Jordi des Racó</i> . . .	539

### L'OBRA LITERÀRIA I FOLKLÒRICA D'ANTONI M. ALCOVER

JOSEP A. GRIMALT, Les rondalles de mossèn Alcover, entre el realisme i l'estil abstracte . . . . .	563
FRANCESC RAMIS DARDER, Aproximació historicocrítica a la sèrie de rondalles i llegendes «Ecos de la vida de Jesús, Maria i Josep». . . . .	580
CATERINA VALRIU LLINÀS, El cicle llegendari del rei En Jaume I: la conquesta de Mallorca . . . . .	608
MARIA DE LA PAU JANER, Els dimonis a les rondalles . . . . .	619
RAMON BASSA I MARTÍN, L'aportació didàctica i educativa de l'obra folklòrica d'Antoni M. Alcover . . . . .	626
JAUME VIDAL FORTEZA, <i>N'Arnau</i> , una novel·la de mossèn Alcover . . . . .	641
JAUME GUISCAFRÈ, «Daqueixs llargs bons ja no me'n record.» La transmissió oral de l' <i>Aplec de rondaies mallorquines d'en Jordi d'es Racó</i> . . . . .	656
JOAN CARLES SIMÓ ARTERO, Versemblança i veritat: el món de les rondalles . . . . .	672

- CARME ORIOL - MÒNICA LÓPEZ, La Base de dades RONDCAT: una eina per a l'estudi de les rondalles mallorquines d'Antoni M. Alcover . . . . . 680
- JOSEP TEMPORAL, *Aplec de Rondaies Mallorquines d'en Jordi d'es Racó*, III . . . . . 701

## CONFERÈNCIA DE CLAUSURA

- JOSEP MASSOT I MUNTANER, Antoni M. Alcover, historiador . . . . . 709

## PRÒLEG

La Universitat de les Illes Balears, amb l'adhesió i el suport d'altres institucions, va declarar el 2001 Any Mossèn Alcover amb motiu del primer centenari de la publicació de la *Lletra de convit*. Arran de la celebració d'aquesta efemèride durant tot l'any es varen dedicar actes i celebracions de naturalesa molt variada a la figura i a l'obra de l'illustre filòleg manacorí. El Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears, com a aportació a aquests actes, va organitzar el Congrés Internacional Antoni M. Alcover, amb l'objectiu de revisar la figura i l'obra de qui va ser l'impulsor del redreçament de la llengua catalana en uns moments decisius de la nostra història.

El congrés va tenir lloc entre el 17 i el 21 de desembre de 2001 al Centre de Cultura de «Sa Nostra» de la ciutat de Palma. La sessió inaugural, que va presidir el rector de la Universitat de les Illes Balears, va comptar amb l'assistència del conseller d'Educació i Cultura del Govern de les Illes Balears, de la consellera de Cultura del Consell Insular de Mallorca, de les regidores de Cultura dels ajuntaments de Palma i Manacor i del director de l'Obra Social i Cultural de «Sa Nostra».

Els continguts del Congrés estaven estructurats en tres àrees temàtiques: Antoni M. Alcover i la seva època, Antoni M. Alcover i la lingüística del seu temps i l'obra literària i folklòrica d'Antoni M. Alcover. Entre les conferències inaugurals i de clausura, de Joan Veny i de Josep Masot i Muntaner, respectivament, es varen llegir, durant quatre dies, les sis ponències que el Comitè organitzador havia encarregat a especialistes destacats en cadascun dels temes que s'hi tractaren, i les trenta-dues comunicacions que el Comitè científic havia seleccionat.

El Congrés, d'altra banda, també va acollir la presentació de diverses publicacions sobre la figura i l'obra d'Antoni M. Alcover. Concretament,

el tercer volum de l'edició de l'*Aplec de Rondalles Mallorquines d'En Jordi d'es Racó*, que duen a terme Josep A. Grimalt i Jaume Guiscafrè (Editorial Moll. Palma. 2001), els llibres *Mossèn Alcover i el món de la ciència: La creació del llenguatge científic català modern*, de Joan March Noguera (Lleonard Muntaner, Editor. Palma. 2001), *Entorn de la història de la llengua*, de Joan Miralles (Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Barcelona. 2001), *Bruixat per la llengua (Mossèn Antoni M. Alcover)*, d'Antoni Llull Martí («Sa Nostra» Caixa de Balears. Palma. 2001) i, finalment, l'edició en cd-rom de *La flexió verbal en els dialectes catalans*, d'Antoni M. Alcover i Francesc de B. Moll, a cura de Maria Pilar Perea. (Conselleria d'Educació i Cultura. Govern de les Illes Balears. 2001).

Finalment, en el marc del Congrés es varen dur a terme tres activitats de caràcter lúdic relacionades amb la tasca rondallística d'Alcover. El primer dia es va cloure amb una vetllada de rondalles en què Caterina Valriu, de les Illes Balears, Teresa Duran, del Principat, i Llorenç Giménez, del País Valencià, varen narrar rondalles dels Països Catalans. El dia 19 no es varen fer sessions i es va dedicar íntegrament a l'excursió Ruta de les rondalles. El recorregut va iniciar-se a Palma i va passar per Sineu, Petra, Manacor i Randa. Amb el guiatge i les explicacions de Caterina Valriu i Gaspar Valero, els congressistes varen poder conèixer la geografia mallorquina que Alcover va incloure i descriure a les rondalles de l'*Aplec*. El tercer dia va acabar amb un concert al Conservatori de Palma a càrrec del Col·lectiu d'Artistes Lírics, que varen interpretar una versió lírica de la rondalla «Es patró Pere».

En aquest volum es reuneixen els textos de les lliçons inaugural i de clausura, de les ponències i de les comunicacions que es varen presentar i llegir al Congrés i que els autors ens han fet arribar en els terminis establerts. S'hi ha inclòs, també, el text que Josep Temporal va llegir durant la presentació del tercer volum de l'*Aplec* a què ens hem referit més amunt. Hem distribuït el material d'acord amb els tres blocs temàtics en què està organitzat el Congrés i segons l'ordre en què s'hi varen llegir els textos.

Entenem que aquestes actes no són tan sols la culminació de les sessions científiques del Congrés, sinó que, sobretot, haurien de ser un punt de partida que estimulàs els investigadors i els estudiosos de la llengua i la literatura catalanes a continuar la tasca d'investigació, anàlisi, estudi i edició que l'obra i el llegat d'Antoni M. Alcover mereixen.

JAUME GUISCAFRÈ  
ANTONI PICORNELL